

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 352/2018-35

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 10. januára 2019 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa (sudca spravodajca), zo sudkyne Jany Laššákovej a sudcu Sergeja Kohuta prerokoval prijatú sťažnosť obchodnej spoločnosti TJ ŠPORTVÝROBA Košice, s. r. o., Rastislavova 104, Košice, právne zastúpenej advokátkou JUDr. Ivetou Rajtákovou, advokátska kancelária, Štúrova 20, Košice, vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 258/1994 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo obchodnej spoločnosti TJ ŠPORTVÝROBA Košice, s. r. o., na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 258/1994 p o r u š e n é b o l i .

2. Obchodnej spoločnosti TJ ŠPORTVÝROBA Košice, s. r. o., priznáva finančné zadost'učinenie v sume 7 500 € (slovom sedemtisícpäťsto eur), ktoré je Okresný súd Košice I p o v i n n ý vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Obchodnej spoločnosti TJ ŠPORTVÝROBA Košice, s. r. o., p r i z n á v a náhradu trov právneho zastúpenia v sume 570,06 € (slovom päťstosedemdesiat eur a šesť centov), ktorú je Okresný súd Košice I p o v i n n ý vyplatiť na účet jej advokátky JUDr. Ivety Rajtákovvej, advokátska kancelária, Štúrova 20, Košice, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Vo zvyšnej časti sťažnosti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. II. ÚS 352/2018-12 zo 4. júla 2018 prijal na ďalšie konanie sťažnosť obchodnej spoločnosti TJ ŠPORTVÝROBA Košice, s. r. o. (ďalej len „sťažovateľka“), podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 258/1994 (ďalej len „napadnuté konanie“).

2. Z obsahu sťažnosti najmä vyplynulo:

«... 1. Na Okresnom súde Košice I sa vedie pod sp. zn. 15C/258/1994 konanie, v ktorom sa žalobcovia, pôvodne žalobou podanou dňa 12. 5. 1994 domáhali odstránenia stavby vo vlastníctve žalovanej v 1. rade. V priebehu konania žalobcovia upravili svoj návrh tak, že v prípade, že odstránenie stavby nie je účelné, žiadajú zriadiť vecné bremeno na ich

ťarchu v prospech žalovanej v 1. rade. V priebehu konania žalovaná v 1. rade Telovýchovná jednota Východoslovenské železiarne Košice previedla nehnuteľnosti, ktorých sa konanie týka kúpnyimi zmluvami na sťažovateľku. Žalobcovia v súvislosti s tým, zmenili návrh a dožadujú sa zriadenia vecného bremena na svoju ťarchu v prospech žalovanej v 1. rade, žalovaného v 2. rade - Mesta Košice a žalovanej v 3. rade - sťažovateľky. Súd pripustil zmenu návrhu a sťažovateľka je účastníčkou konania (teraz stranou sporu) v predmetnom konaní od 17. 6. 2004.

2. Porušenie práva žalovanej v 1. rade na konanie bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“) postupom Okresného súdu Košice I v konaní sp. zn. 15C/258/1994 už bolo predmetom konania pred ústavným súdom. Ústavný súd svojim nálezhom sp. zn. II. ÚS 284/08 zo dňa 27. 11. 2008 rozhodol tak, že namietané práva žalovanej v 2. rade porušené boli a priznal jej finančné zadosťučinenie v sume 80 000 Sk a náhradu trov konania.

3. Napriek uvedenému, konanie, ktoré začalo v roku 1994 nie je ani po 23,5 roku od jeho začatia a ani po 9 rokoch od vydania označeného nálezu ústavného súdu právoplatne skončené.

4. Dňa 11.8. 2008 vyniesol Okresný súd Košice I (ďalej len „okresný súd“) rozsudok, ktorým zriadil vecné bremeno na ťarchu žalobcov v prospech žalovanej v 2. rade a vec týkajúcu sa náhrady za zriadenie vecného bremena vylúčil na samostatné konanie.

5. Uznesením zo dňa 24. 11. 2008, teda vydaným po viac než troch mesiacoch od vynesenia rozsudku okresného súdu pripojil okresný súd k tomuto rozsudku geometrický plán.

6. Uznesením Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 2 Co/12/2009 zo dňa 2. 6. 2011 bol rozsudok okresného súdu zo dňa 11.8.2008 zrušený a vec bola vrátená okresnému súdu na ďalšie konanie.

7. Uznesením zo dňa 20. 11. 2011 spojil okresný súd predmetné konanie s konaním sp. zn. 24C/346/2011.

8. Uznesením sp. zn. 15C/313/1994 zo dňa 8. 8. 2012 spojil okresný súd konanie sp. zn. 15C/258/1994 s konaním sp. zn. 15C/313/1994 tak, že spojené konanie sa ďalej bude viesť pod sp. zn. 15C/258/1994.

9. Uznesením sp. zn. 23C/35/2012 zo dňa 8. 8. 2012 okresný súd spojil konanie sp. zn. 15C/258/1994 s konaním sp. zn. 23C/35/2012 s tým, že konanie sa ďalej bude viesť pod sp. zn. 15C/258/1994.

10. Uznesením sp. zn. 23C/34/2012 zo dňa 8. 8. 2012 okresný súd spojil konanie sp. zn. 15C/258/1994 s konaním sp. zn. 23C/34/2012 s tým, že konanie sa ďalej bude viesť pod sp. zn. 15C/258/1994.

11. Uznesením sp. zn. 23C/221/2009 zo dňa 8. 8. 2012 okresný súd spojil konanie sp. zn. 15C/258/1994 s konaním sp. zn. 23C/221/2009 s tým, že konanie sa ďalej bude viesť pod sp. zn. 15C/258/1994.

12. Uznesením sp. zn. 15C/258/1994 zo dňa 4. 12. 2012 súd prerušil konanie sp. zn. 15C/258/1994 do právoplatného skončenia konania sp. zn. 35C/164/2012.

13. Uznesením sp. zn. 15C/258/1994 zo dňa 26. 2. 2015 súd rozhodol o pokračovaní v konaní.

14. Dňa 16. 11. 2015 sa v predmetnej veci konalo pojednávanie.

15. Podaním zo dňa 20. 11. 2015 predložila sťažovateľka súdu rozhodnutia Okresného súdu Košice I v druhovo identických veciach týkajúcich sa iných parciel tých istých žalobcov.

16. Dňa 2. 12. 2015 bol spis pridelený sudkyňi JUDr. Mgr. Dubiel.

17. Dňa 28. 1. 2016 žalobcovia predložili súdu podanie. Súd uvedené listiny odoslal účastníkom konania dňa 7. 3. 2016.

18. Uznesením zo dňa 26. 4. 2016 súd nariadil vo veci znalecké dokazovanie.

19. Dňa 5. 10. 2016 bol súdu doručený znalecký posudok, ktorý súd stranám sporu doručoval dňa 11. 10. 2016.

20. Podaním zo dňa 7. 12. 2016 sa žalobcovia v predmetnom konaní vyjadrili a predložili návrh na pripustenie zmeny žaloby. Toto podanie okresný súd doručoval stranám sporu 13. 3. 2017.

21. Na deň 21. 4. 2017 bolo nariadené vo veci pojednávanie, ktoré bolo odročené pre práceneschopnosť zákonnej sudkyne.

22. Uznesením sp. zn. 15C/258/1994 zo dňa 10. 5. 2017 boli konania spojené na spoločné konanie uzneseniami uvedenými vyššie vylúčené na samostatné konania.

23. Uznesením zo dňa 11. 7. 2017 súd rozhodol, s ktorými zo žalobcov bude ako s právnymi nástupcami pôvodných žalobcov konať.

24. Dňa 6. 12. 2017 sa vo veci uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na január 2018.

... 33. Už v náleze sp. zn. II. ÚS/284/08 zo dňa 27. 11. 2008 ústavný súd skonštatoval: „Z dosiaľ vykonaných úkonov okresného súdu vyplýva, že okresný súd bol v spore v podstate nečinný. Nečinnosť okresného súdu charakterizuje konanie vedené pod sp. zn. 15C 258/1994 ako celok, a preto ústavný súd nepovažuje za potrebné hodnotiť jeho sporadické úkony (nariadenie pojednávania po 6 rokoch, nariadenie znaleckého dokazovania po viac ako 10 rokoch atď).“

34. Napriek uvedenému konštatovaniu ústavného súdu konanie nie je ani po viac ako 9 rokoch od vydania nálezu ústavného súdu obsahujúce toto hodnotenie ústavného súdu právoplatne skončené. V konaní trvajúcim viac než 23,5 roka, v ktorom je sťažovateľka účastníčkou konania (stranou sporu) bol vynesenej jediný prvostupňový rozsudok. Znalecké dokazovanie, bez ktorého celkom zjavne nebolo možné vo veci rozhodnúť, bolo nariadené 26. 4. 2016, teda po takmer 22 rokoch od začatia konania. Pre sťažovateľku je pritom rozhodnutie v predmetnej veci doslova existenčnou záležitosťou, keďže sa týka otázok, či sťažovateľka bude súdom zaviazaná na úhradu náhrady za zriadenie vecného bremena, ktoré so zreteľom na skutočnosť, že sa nehnuteľnosti nachádzajú v centre Košíc, môže mať pre sťažovateľku likvidačný charakter.

... 38. Sťažovateľka... považuje za preukázané, že v súlade s tretím hodnotiacim kritériom „postup súdu“, došlo k prieťahom v konaní z dôvodov, ktoré sú na strane Okresného súdu Košice I, a preto považuje túto ústavnú sťažnosť za dôvodnú.

... 39. Sťažovateľka považuje za primerané, aby jej bolo v tejto veci priznané finančné zadosťučinenie.

40. Sťažovateľka je presvedčená, že doba, ktorá uplynula od začiatku konania až doposiaľ, teda doba viac než 23 rokov, je neprimerane dlhá, ničím neospravedlniteľná a nezdôvodniteľná a v podstatnej miere ju spôsobil Okresný súd Košice I svojím postupom.

41. *Postupom Okresného súdu Košice I bolo porušené právo zakotvené v článku 6 ods. 1 vety prvej Dohovoru o ochrane základných ľudských práv a slobôd a právo zakotvené v článku 48 ods. 2 Ústavy SR.*

42. *S prihliadnutím na to, že to bol práve okresný súd, orgán, ktorého úlohou je ochrana zákonnosti a zmyslom činnosti ktorého je postupovať v súdnom konaní tak, aby ochrana práv bola rýchla a účinná, je dôsledok - pocit márnosti snahy dovolať sa spravodlivosti, ktorý sťažovateľka nezvratne nadobudla, neospravedlniteľný.*

43. *Sťažovateľka považuje za potrebné, aby ústavný súd SR prihliadol na význam sporu v posudzovanom konaní vo zvýšenej miere a aby táto skutočnosť ovplyvnila priznanie finančného zadosťučinenia v plne požadovanej výške.*

44. *Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti sťažovateľka žiada priznanie finančného zadosťučinenia vo výške 10 000 Eur.*

... Z vyššie uvedených dôvodov sťažovateľka navrhuje, aby Ústavný súd Slovenskej republiky... po prerokovaní veci rozhodol týmto nálezom:

Právo sťažovateľky TJ ŠPORTVÝROBA KOŠICE, s. r. o.

- na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zakotvené v článku 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky,

- na prejednanie veci v primeranej lehote zakotvené v článku 6 ods. 1 vety prvej Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd,

bolo postupom Okresného súdu Košice I vo veci sp. zn. 15C/258/1994 porušené.

Ústavný súd Slovenskej republiky zakazuje Okresnému súdu Košice I pokračovať v porušovaní namietaných práv sťažovateľov.

Ústavný súd Slovenskej republiky prikazuje Okresnému súdu Košice I, aby konal vo veci sp. zn. 15C/258/1994 bez prieťahov.

Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva sťažovateľke finančné zadosťučinenie vo výške 10 000 Eur.

Odporca je povinný nahradiť sťažovateľke všetky trovy tohto konania.»

3. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili účastníci konania: okresný súd, zastúpený jeho predsedom, listom sp. zn. 1 SprV 484/2018 z 23. júla 2018

a právna zástupkyňa sťažovateľky stanoviskom k vyjadreniu okresného súdu z 13. augusta 2018.

3.1 Predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení uviedol chronológiu úkonov vykonaných v napadnutom konaní po právoplatnosti nálezů ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 284/08 z 27. novembra 2008 a dodal tieto relevantné skutočnosti:

„... Predmetom konania vo veci sp. zn. 15C/258/94 je nárok žalobcov na odstránenie stavby, resp. zriadenie vecného bremena za odplatu.

Súd rozsudkom č.k. 15C/258/94-249 z 11.8.2008 vo veci čiastočne rozhodol a zriadil časovo neobmedzené vecné bremeno na ťarchu žalobcov ako spoluvlastníkov pozemkov. Nárok na náhradu za zriadené vecné bremeno súd vylúčil na samostatné konanie.

Krajský súd v Košiciach uznesením č.k. 2Co/12/2009-346 z 2.6.2011 zrušil rozsudok súdu prvého stupňa a vec vrátil na ďalšie konanie.

Uznesením č.k. 15C/258/94-394 zo 4.12.2012 súd konanie prerušil do právoplatného skončenia konania vedeného na tunajšom súde pod sp.zn. 35C/164/2012, predmetom ktorého bolo konanie o povolenie obnovy konania.

Uznesením č.k. 35C/164/2012-126 z 13.2.2014 súd návrh na povolenie obnovy konania zamietol. Krajský súd v Košiciach napadnuté uznesenie súdu prvej inštancie potvrdil. Uznesenie č.k. 5Co/304/2014-151 z 12.5.2014 nadobudlo právoplatnosť 20.6.2014.

Ďalší termín pojednávania súd nariadil na 14.11.2014. Toto pojednávanie pre práceneschopnosť sudkyne bolo odročené na neurčito.

Uznesením č.k. 15C/258/1994-444 z 26.2.2015 súd rozhodol o pokračovaní v konaní pod sp. zn. 15C/258/1994.

Ďalší termín pojednávania súd nariadil na 16.11.2015. Na tomto pojednávaní súd vec prejednal a pojednávanie odročil na neurčito, za účelom doplnenia dokazovania.

Uznesením č.k. 15C/258/1994-567 z 26.4.2016 súd nariadil znalecké dokazovanie znalcom [REDAKOVANÉ] z odvetvia geodézia, kartografia a fotogrametria, za účelom vyhotovenia identifikácie novovytvorených parciel nachádzajúcich sa na bývalých pozemnoknižných parcelách.

Dňa 5.10.2016 znalec [REDAKOVANÉ] doručil súdu znalecký posudok č. 7/2016. Následne bol znalecký posudok doručený stranám sporu na vyjadrenie.

Ďalší termín pojednávania súd nariadil na 21.4.2017. Z dôvodu nedoručenia predvolania na pojednávanie všetkým stranám sporu súd termín pojednávania zrušil a zisťoval adresy strán sporu a právnych nástupcov po zomretých.

Ďalší termín pojednávania súd nariadil na 6.12.2017. Po prejednaní veci súd pojednávanie odročil na 26.1.2018 za účelom doplnenia dokazovania. Tento termín pojednávania bol následne z dôvodu práceneschopnosti sudkyne zrušený.

Ďalší termín pojednávania súd nariadil na 21.3.2018.

Dňa 20.2.2018 právny zástupca žalobcov doručil súdu návrh na pripustenie do konania ďalších žalovaných. Termín pojednávania nariadený na 21.3.2018 bol následne zrušený z dôvodu potreby rozhodnúť o návrhu žalobcov.

Uznesením č.k. 15C/258/1994-891 z 28.3.2018 súd priznal odmenu znalcovi [REDAKOVANÉ] za vypracovanie znaleckého posudku č. 7/2016.

Uznesením č.k. 15C/258/1994-895 z 28.3.2018 súd pripustil, aby do konania na strane žalovaných vstúpil žalovaný v 4. rade [REDAKOVANÉ], žalovaný v 5. rade [REDAKOVANÉ] a žalovaná v 6. rade [REDAKOVANÉ].

Predmetná vec bola v roku 1994 pridelená na vybavenie sudcovi JUDr. Duditšovi. Po jeho odchode z Okresného súdu Košice I sa stala zákonnou sudkyňou JUDr. Ferencsiková. Po jej odchode na Krajský súd v Košiciach, sa stal zákonným sudcom JUDr. Pribula. Po odchode JUDr. Pribulu na Okresný súd Košice - okolie sa stala zákonnou sudkyňou JUDr. Bystrianska. Počas stáže JUDr. Bystrianskej na Ústavnom súde Slovenskej republiky sa stal zákonným súdom JUDr. Brondoš. Po návrate JUDr. Bystrianskej z Ústavného súdu Slovenskej republiky bola jej vec vrátená. Od 15.1.2013 JUDr. Bystrianska vykonávala stáž na Ministerstve spravodlivosti Slovenskej republiky a zákonnou sudkyňou vo veci sa stala JUDr. Murínová. Odchodom JUDr. Murínovej dňa 1.2.2013 na Krajský súd v Košiciach sa zákonným sudcom stal JUDr. Brondoš. Od 2.12.2015 je zákonnou sudkyňou JUDr. Mgr. Dubjel.

Vec je po právnej aj skutkovej stránke zložitá. Na tunajšom súde sa vedie 15 konaní s totožným predmetom, týkajúcich sa susedných parciel a iných spoluvlastníkov. V prejednávaných veciach nemajú rovnaký právny názor ani odvolacie senáty a ani senáty Najvyššieho súdu Slovenskej republiky. Ústavný súd Slovenskej republiky Nálezom

č. III.ÚS 16/2012-32 zo dňa 28.3.2012 zrušil rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č.k. 4Cdo 180/2010 z 13.9.2011 a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Správanie účastníkov konania neovplyvnilo podstatným spôsobom dĺžku doterajšieho konania.

Samotný postup súdu v konaní po 23 rokoch trvania sporu ťažko hodnotiť a zdôvodňovať. Táto dĺžka konania je z hľadiska ústavnoprávneho neakceptovateľná.

Súhlasím, aby ústavný súd o sťažnosti rozhodol bez nariadenia ústneho pojednávania...“

3.2 Sťažovateľka prostredníctvom svojej právnej zástupkyne na uvedené vyjadrenie predsedu okresného súdu reagovala takto:

«... 2. Na základe výzvy súdu oznamujem, že sťažovateľka súhlasí s tým, aby Ústavný súd Slovenskej republiky upustil od ústneho pojednávania.

3. K vyjadreniu okresného súdu sťažovateľka zaujíma toto stanovisko:

Z vyjadrenia predsedu súdu je zrejmá chronológia konania, z ktorej vyplýva, že vec nie je ani od vydania nálezu Ústavného súdu SR sp. zn. II. ÚS 284/08 zo dňa 27. 11. 2008 právoplatne skončená.

4. Už samotná skutočnosť, že za 9 rokov a 9 mesiacov od vydania nálezu ústavného súdu, súd neodstránil stav právnej neistoty účastníkov konania, by sama o sebe postačovala na konštatovanie o neprimeranosti dĺžky konania a porušení práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov.

5. V predmetnej veci však ide „len“ o úsek konania po vydaní nálezu ústavného súdu, ktorému predchádzalo dovtedy 14 rokov trvajúce konanie.

6. Sťažovateľka sa nestotožňuje s názorom, že vec je po právnej a skutkovej stránke zložitá. Ako je zrejmé, žalobcovia sa v konaní domáhajú odstránenia stavby, resp. zriadenia vecného bremena za odplatu. Uvedené spory sú štandardnou súčasťou rozhodovacej činnosti súdov v oblasti občianskeho práva.

7. Pre posúdenie zodpovednosti okresného súdu za 24 ročnú dĺžku konania nie je podstatná obmena sudcov, ani postup účastníkov konania. Okresný súd má k dispozícii účinné procesné prostriedky, aby naplnil svoju povinnosť postupovať tak, aby odstránil v primeranom čase stav právnej neistoty strán konania.

8. *Vzhľadom na vyššie uvedené navrhuje sťažovateľka, aby ústavný súd vyhovel jej sťažnosti v celom rozsahu.»*

4. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

5. Pokiaľ ide o chronológiu úkonov okresného súdu v napadnutom konaní v období po právoplatnosti nálezu ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 284/08 z 27. novembra 2008, ktorá je uvedená v bode I/3.1 tohto nálezu, možno konštatovať, že tieto skutkové okolnosti sa spornými nestali, keďže ani sťažovateľka vo svojej replike nemala námietky proti takto opísanému skutkovému stavu. Rovnaké relevantné skutočnosti zistil aj ústavný súd z obsahu súvisiaceho spisu, preto pri posudzovaní napadnutého konania z týchto vychádzal, avšak opomenul duplicitné opísanie týchto úkonov.

II.

6. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

7. Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní „o odstránenie neoprávnenej stavby, resp. zriadenie vecného bremena za odplatu“ vedenom pod sp. zn. 15 C 258/1994 dochádza k porušovaniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

8. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná.

Ústavný súd si pri výklade „práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov“ garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie veci v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03).

9. Ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti konštantne vychádza z názoru, že účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu (napr. II. ÚS 26/95).

10. Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitost' veci, správanie účastníka a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). Ústavný súd pritom prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií postupoval ústavný súd aj v danom prípade.

10.1 Pokiaľ ide o kritérium zložitosti veci, ústavný súd vo vzťahu k napadnutému konaniu okresného súdu rovnako ako vo svojom náleze sp. zn. II. ÚS 284/08 uvádza, že vzhľadom na nutnosť znaleckého dokazovania a doplňujúceho znaleckého dokazovania (podobne *Erkner a Hofauer v. Rakúsko*, rozsudok č. 9616/81 z 23. 4. 1987), ako aj na nutnosť vykonania nespočetných vedľajších úkonov vo vzťahu k početným a meniacim sa účastníkom konania (napr. *Koktavá v. Česká republika*, rozsudok č. 45107/98 z 2. 12. 2003) možno posudzovanú záležitosť považovať po vecnej stránke za zložitejšiu.

Po právnej stránke možno danú vec považovať za štandardnú, nijako sa nevymykajúcu bežnej rozhodovacej činnosti všeobecných súdov.

10.2 Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľky v preskúvanom konaní, ústavný súd nezistil žiadnu významnú okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na jej ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v napadnutom konaní k zbytočným priet'ahom.

10.3 Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v napadnutom konaní a predovšetkým poukazuje na to, že už vo svojom náleze sp. zn. II. ÚS 284/08 vo vzťahu k inému účastníkovi/strane konania konštatoval:

„Z dosiaľ vykonaných úkonov okresného súdu vyplýva, že okresný súd bol v spore v podstate nečinný. Nečinnosť okresného súdu charakterizuje konanie vedené pod sp. zn. 15C 313/1994 ako celok, a preto ústavný súd nepovažuje za potrebné hodnotiť jeho sporadické úkony (nariadenie pojednávania po 6 rokoch, nariadenie znaleckého dokazovania po viac ako 10 rokoch atď.).“

Okrem uvedeného celkové trvanie predmetného konania už viac 24 rokov bez právoplatného rozhodnutia vo veci samej možno už len na základe jeho posúdenia ako celku považovať za nezlučiteľné s imperatívom ustanoveným v čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru (obdobne napr. II. ÚS 3/09, III. ÚS 170/2010, III. ÚS 21/2014). Navyše ústavný súd už v pôvodnom konaní svojimi nálezmi č. k. IV. ÚS 251/08-24 z 20. novembra 2008 a č. k. II. ÚS 284/08-25 vyslovil porušenie čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru a prikázal okresnému súdu konať v danej veci bez priet'ahov. Už len od uvedených

rozhodnutí ústavného súdu uplynulo 10 rokov, pričom okresný súd ani po tomto období nekonal vo veci efektívne.

Ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou tiež pripomína, že nielen nečinnosť, ale aj nesprávna a neefektívna (nesústredená) činnosť všeobecného súdu môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov (napr. IV. ÚS 22/02, III. ÚS 103/09).

Ústavný súd poukazuje iba na najvýraznejšie procesné pochybenia okresného súdu, ktoré spočívali najmä v tom, že napriek uvedeným, z pohľadu okresného súdu negatívnym nálezom ústavného súdu okresný súd konal vo veci nesústredene, nariad'oval pojednávania s dlhými odstupmi (niekedy aj takmer ročnými), jeho meritórne rozhodnutia museli byť zrušené Krajským súdom v Košiciach (ďalej len „krajský súd“). Typicky uznesenie krajského súdu č. k. 2 Co 12/09-346 z 2. júna 2011, z ktorého okrem iného vyplýva: „... *odvolací súd dospel k záveru, že v danom prípade je rozhodnutie nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov, preto ho v jeho vyhovujúcej a zamietavej časti zrušil a v rozsahu zrušenia vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.*“ Rovnako uznesenie okresného súdu č. k. 15 C 258/1994-394 zo 4. decembra 2012 o prerušení napadnutého konania sa ústavnému súdu javí ako zrejme alibistické, neefektívne. K prerušeniu konania na približne dva roky pritom došlo „*po osemnástich rokoch (!)*“ trvania napadnutého konania, teda v období, keď takýto nepochopiteľne dlhodobý postup súdu svojimi dôsledkami už mohol nadobudnúť charakter odopretia spravodlivosti (*denegatio iustitiae*).

Ústavný súd konštatuje, že 10 rokov trvajúce konanie už po vyslovení porušenia čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru v napadnutom konaní je aj v kontexte 24 rokov trvania predmetného konania ničím neospravedlniteľné, pretože ani po rozhodnutí ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 251/08 a sp. zn. II. ÚS 284/08 okresný súd opakovane nevykonával vo veci úkony, ktoré mali smerovať k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľka ako odporkyňa v predmetnej veci počas súdneho konania nachádza, čo je základným účelom práva zaručeného v citovanom článku ústavy (pozri napr. I. ÚS 41/02). Uvedené obdobie nečinnosti okresného súdu bez akýchkoľvek zákonných dôvodov treba považovať za zbytočné prietahy v konaní, ktoré sú z ústavnoprávneho aspektu netolerovateľné, pretože k uvedenej nečinnosti, a teda k prietahom, nedošlo v dôsledku zložitosti veci ani správania sťažovateľky, ale predovšetkým v dôsledku nečinnosti, resp.

neefektívnej činnosti okresného súdu. Ústavný súd pritom už opakovane uviedol, že ústava v čl. 48 ods. 2 zaväzuje predovšetkým súdy ako garantov spravodlivosti, aby prijali príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie veci, a teda vykonanie spravodlivosti bez zbytočných prieťahov.

Vzhľadom na uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľky na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 1.

11. Vzhľadom na to, že ústavný súd už svojimi nálezmi v pôvodnom konaní prikázal okresnému súdu konať v danej veci bez zbytočných prieťahov, neprichádzalo do úvahy v okolnostiach danej veci rozhodnutie podľa § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde, a preto o návrhu sťažovateľky, aby prikázal okresnému súdu konať bez zbytočných prieťahov rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 4 výroku tohto nálezu.

12. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie.

Sťažovateľka požadovala priznať finančné zadosťučinenie v sume 10 000 € aj preto, že „Pre sťažovateľku je... rozhodnutie v predmetnej veci doslova existenčnou záležitosťou, keďže sa týka otázok, či sťažovateľka bude súdom zaviazaná na úhradu náhrady za zriadenie vecného bremena, ktoré so zreteľom na skutočnosť, že sa nehnuteľnosti nachádzajú v centre Košíc, môže mať pre sťažovateľku likvidačný charakter.“

Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nie je dostatočným zadosťučinením pre sťažovateľku. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať jej aj finančné zadosťučinenie podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti s prihliadnutím na všetky okolnosti zisteného porušenia práv sťažovateľky, najmä aj na povahu veci, považuje za primerané vo výške 7 500 €. Ústavný súd pritom osobitne prihliadol aj na to, že vo vzťahu k napadnutému konaniu už opakovane vyslovil porušenie základného práva na prerokovanie

veci bez zbytočných prietáhov, prikázal vo veci konať bez prietáhov, sťažovateľke už uložil satisfakciu, napriek tomu okresný súd nekoná vo veci s osobitnou starostlivosťou. Ústavný súd samozrejme prihliadol aj na to, že sťažovateľka sa stala účastníčkou (stranou) konania od 17. júna 2004.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 2.

13. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Sťažovateľke vznikli trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia za tri úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia z 27. októbra 2017, podanie sťažnosti z 8. decembra 2017 a písomné stanovisko k vyjadreniu okresného súdu z 23. júla 2018). Za dva úkony vykonané v roku 2017 patrí odmena v sume dvakrát po 147,33 € a režijný paušál v sume dvakrát po 8,84 € a za jeden úkon vykonaný v roku 2018 prislúcha odmena v sume 153,50 € a režijný paušál v sume 9,21 € (v zmysle § 1 ods. 3 a § 11 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov), preto trovy právneho zastúpenia pre sťažovateľku predstavujú sumu 475,05 €, ku ktorej bolo treba pripočítať 20 % DPH, teda sumu 95,01 €, t. j. trovy právneho zastúpenia sťažovateľky predstavujú celkove sumu 570,06 €.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd o uplatnených trovách konania sťažovateľkou rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 3 výroku tohto rozhodnutia.

14. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod „právoplatnosťou rozhodnutia“ uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. januára 2019